

Grote en Kleine Heide

gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

agenderingsnota

10 januari 2019

**Vlaamse
overheid**

**DEPARTEMENT
OMGEVING**

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Situering, doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad	4
3	Relatie met beleidsplannen en onderzoeken	5
3.1	Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	5
3.1.1	De bindende bepalingen	5
3.1.2	Het richtinggevend gedeelte	5
3.1.3	Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur	6
3.2	Relatie met andere planningsprocessen en beslissingen op Vlaams niveau waar het plan uitvoering aan geeft	11
3.2.1	Europese Natuurdoelen	11
3.2.2	Meest kwetsbare waardevolle bossen	14
3.2.3	Vastgestelde landschapsatlas en bouwkundig erfgoed	14
3.2.4	Provinciale en gemeentelijke structuurplannen	15
4	Bestaande feitelijke toestand	18
4.1	Fysisch systeem	18
4.2	Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed	19
4.3	Natuurlijke structuur	21
4.4	Agrarische structuur	22
5	Bestaande juridische toestand	23
6	Motivering van de agendering	26

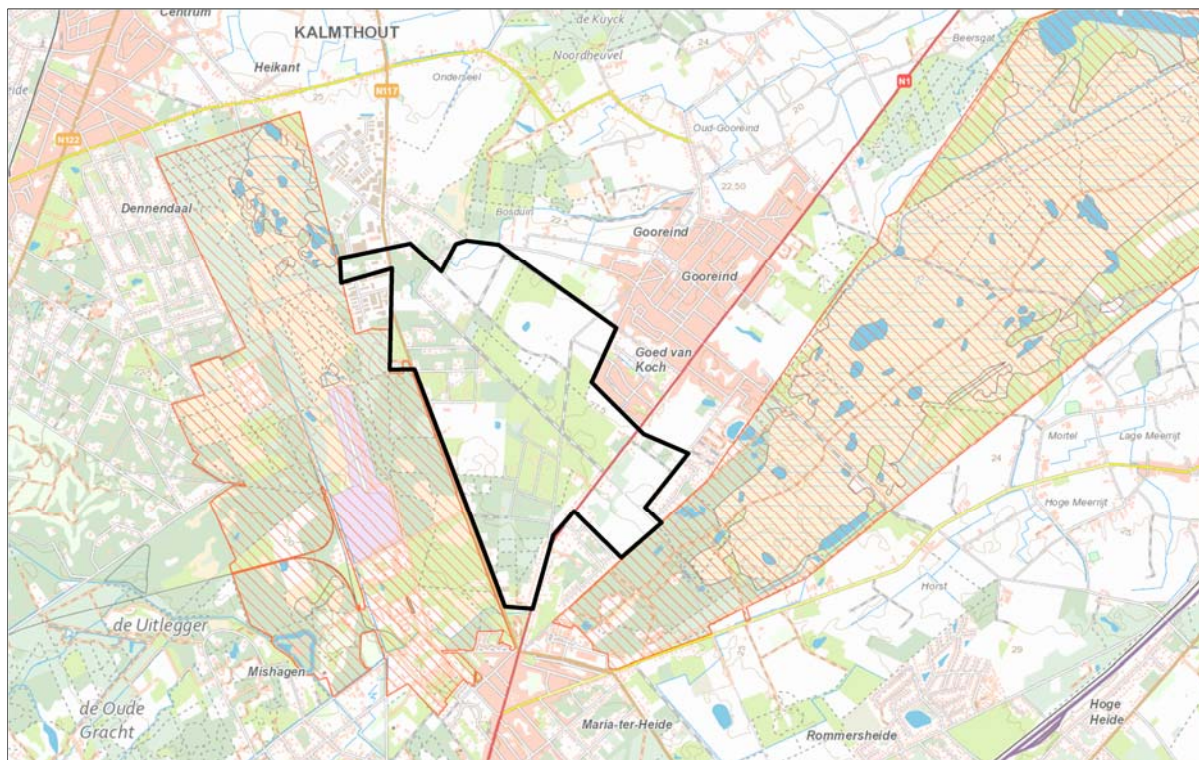
1 Inleiding

Voorliggend document is een agenderingsnota voor de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Grote en Kleine Heide” in de regio Antwerpse Gordel/Klein-Brabant en Noorderkempen. De nota is gericht aan het coördinatieplatform AGNAS met het oog op een beslissing over de ruimtelijke uitvoeringsplannen die in gebiedsgericht programma 2019 opgenomen worden.

2 Situering, doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad

Het plangebied omvat het gebied met toponiemen Grote Heide en Kleine Heide en is gelegen in de gemeenten Brasschaat, Kalmthout, Kapellen en Wuustwezel.

Figuur 1. Situering plangebied

Doelstellingen van het plan zijn:

- het realiseren van een natuurverbinding tussen de habitatrichtlijngebieden van het Groot en Klein Schietveld (o.a. in functie van het verbinden van de leefgebieden van een aantal soorten zoals heivlinder);
- het vrijwaren van ruimtelijk bedreigde waardevolle bossen in niet-groene bestemmingen en het realiseren van 25 ha bosuitbreiding;

Het plan geeft daarmee uitvoering aan:

- de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen m.b.t. de afbakening van de gebieden van de natuurlijk en agrarische structuur en de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die daarvoor is uitgewerkt voor de regio Antwerpse Gordel en Klein-Brabant en de regio Noorderkempen;
- de beslissing van de Vlaamse Regering over Europese natuurdoelen voor het Natura 2000-gebied BE2100016 'Klein en Groot Schietveld', waarvoor de doelstelling een 'verbinding' tussen beide deelgebieden en (deel)populaties van doelsoorten te realiseren werd geformuleerd.

Het plan zal daarvoor de noodzakelijke bestemmingswijzigingen op perceelsniveau doorvoeren. De bestemmingen van het ruimtelijk uitvoeringsplan zullen de bestemmingen van de geldende plannen van aanleg vervangen.

3 Relatie met beleidsplannen en onderzoeken

3.1 Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt opgemaakt in uitvoering van de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

3.1.1 De bindende bepalingen¹

Het Vlaams Gewest bakent de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur als volgt af in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen:

- 125.000 ha grote eenheden natuur of grote eenheden natuur in ontwikkeling (in overdruk) Daarvoor is een toename van 38.000 ha natuur- en reservaatgebied (t.o.v. 1994) tot een totaal van 150.000 ha natuur- en reservaatgebied nodig.
- 750.000 ha agrarisch gebied, ruimtelijk bestemd voor de beroepslandbouw.
- 10.000 ha bijkomend bosgebied of bosuitbreidingsgebied, tot een totaal van 53.000 ha bosgebied.
- 80.000 ha natuurverwevingsgebied (in overdruk) op niet groene bestemmingen.

3.1.2 Het richtinggevend gedeelte

Ruimtelijke visie op de ontwikkeling van Vlaanderen: “Vlaanderen open en stedelijk”

Met de metafoor ‘Vlaanderen, open en stedelijk’ wil het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) een trendbreuk realiseren met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling. Deze trendbreuk beoogt de versterking van het buitengebied en het tegengaan van de versnippering door een optimaler gebruik en beheer van de stedelijke structuur.

Daarom wordt de ruimtelijk structurerende werking van het fysisch systeem als principe vooropgesteld. Het fysisch systeem is ruimtelijk structurerend voor de natuurlijke structuur (inclusief de bosstructuur), de agrarische structuur, de nederzettingsstructuur en het landschap. Ruimtelijk structurerend betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de structuurbepalende functies natuur, bos, landbouw en wonen en werken op het niveau van het buitengebied.

In Vlaanderen wordt de ruimtelijke structuur van het buitengebied vandaag bepaald door het samenhangend geheel (netwerk) van rivier- en beekvalleien, grote en aaneengesloten natuur- en boscomplexen, belangrijke landbouwgebieden, de nederzettingsstructuur, het landschap en de infrastructuur...

Inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen

Elk van de drie voor het buitengebied structuurbepalende functies – landbouw, natuur en bos – kan slechts op een duurzame wijze functioneren indien de gebieden die aan deze functie worden toegewezen, ingebed zijn in een goed gestructureerd geheel. Daarom wordt het buitengebiedbeleid gedifferentieerd naar een beleid voor de natuurlijke structuur, de agrarische structuur en de

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft, en de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011 wat de bindende bepalingen betreft.

nederzettingsstructuur. De natuurlijke en de agrarische structuur kunnen elkaar in bepaalde gebieden (natuurverwevingsgebieden) overlappen.

Het afbakenen van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur in ruimtelijke uitvoeringsplannen moet daarom gelijktijdig en op gelijkwaardige basis gebeuren. De natuurlijke structuur kan in bepaalde gebieden ook overlappen met andere functies (recreatie, overige functies...).

3.1.3 Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Van 2004 tot 2009 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen een ruimtelijke visie uit op landbouw, natuur en bos, voor dertien buitengebiedregio's. De visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. Ze vormt de basis voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

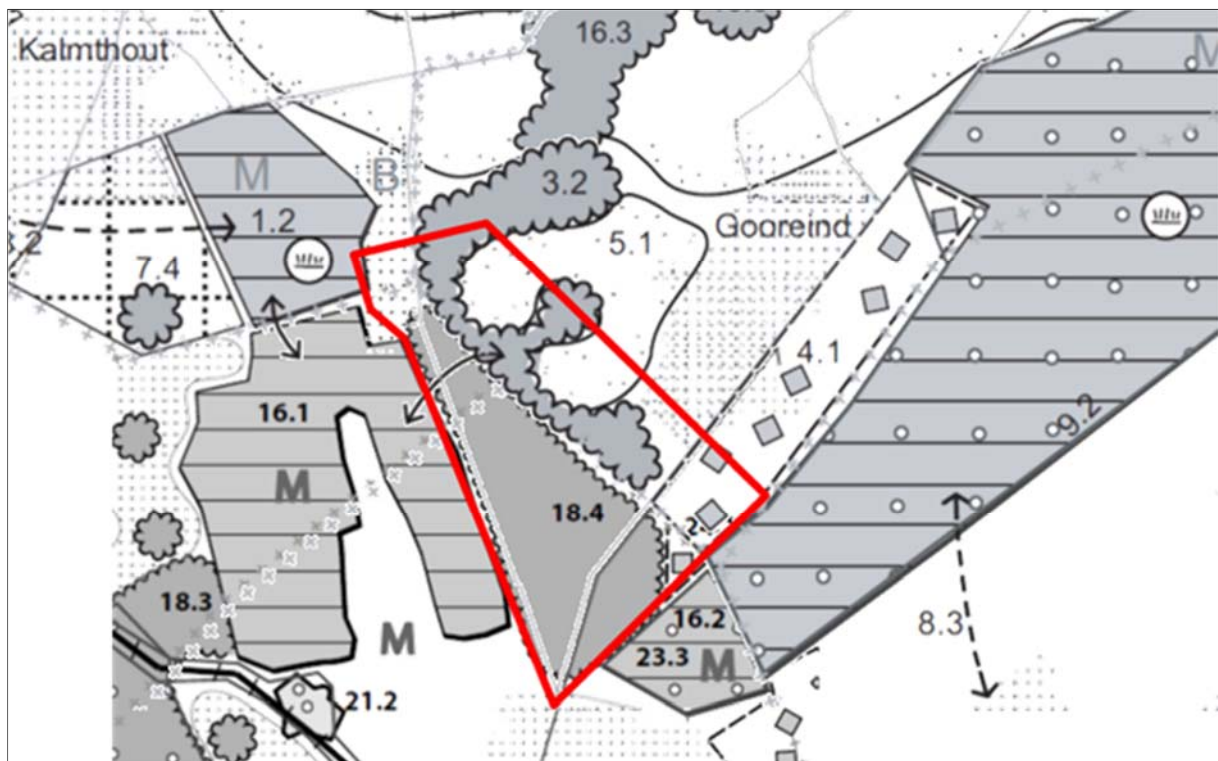
Voor elk van de dertien regio's heeft de Vlaamse Regering de visievormingsprocessen afgerond met een beslissing over het actieprogramma voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de landbouwgebieden waar de bestemming van het gewestplan zeker behouden kan blijven, besliste de regering om de bestaande agrarische bestemmingen te herbevestigen. Op die manier is midden 2009 ca. 538.000 hectare agrarisch gebied vastgelegd. De resultaten van deze overlegprocessen zijn consulteerbaar op www.vlaanderen.be/agnas.

Op 7 mei 2010 besliste de Vlaamse Regering over de verdere voortgang van het afbakeningsproces. Er is een coördinatieplatform opgericht met o.m. vertegenwoordigers van de verschillende beleidsvelden en de natuur- en landbouworganisaties. Dit platform volgt de uitvoering van de afbakening op. Het bekijkt voor welke gebieden gestart kan worden met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en bewaakt de gelijktijdige voortgang van de realisatie van de doelen voor landbouw, natuur én bos. De Vlaamse overheid stelde een administratieoverschrijdend team samen dat deze plannen voorbereidt en het vooroverleg met de betrokken lokale besturen en middenveldorganisaties organiseert. Het coördinatieplatform bepaalt sinds 2010 jaarlijks in een 'gebiedsgericht programma' voor welke concrete gebieden er een planningsproces opstart.

Het afbakeningsproces in de regio Antwerpse Gordel en Klein-Brabant en regio Noorderkempen

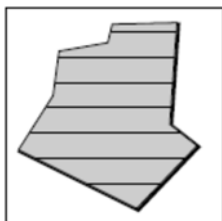
Voor de buitengebied regio Antwerpse Gordel en Klein-Brabant werd het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart in maart 2007. Het afbakeningsproces voor de buitengebiedregio Noorderkempen werd opgestart in maart 2006. De Vlaamse Regering nam op 12 december 2008 en 27 maart 2009 akte van het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur voor deze regio's én de adviezen van de gemeenten, provincies en belangengroepen hierover. Ze de Vlaamse Regering de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen goed voor ca. 9.700 ha agrarisch gebied in de regio Antwerpse Gordel en Klein-Brabant en ca. 31.300 ha in de regio Noorderkempen, volgens de werkwijze vastgelegd in de beslissing van 3 juni 2005. Daarnaast werd op basis van een inventarisatie en verwerking van alle adviezen die uitgebracht werden door de actoren over het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma een operationeel uitvoeringsprogramma opgesteld waarin de Vlaamse Regering de beleidsmatige prioriteiten voor het opstarten van de uitvoeringsacties bepaalde.

Figuur 2. Uitsnede gewenste ruimtelijke structuur regio Noorderkempen (2008) en regio Antwerpse Gordel/Klein-Brabant (2009)

De ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos regio Noorderkempen formuleert volgende ruimtelijke principes voor het plangebied:

Behoud en versterking van zeer waardevolle natuurcomplexen

Deze ecologisch zeer waardevolle en voor de natuurlijke structuur bepalende grootschalige complexen van heide, vennen, open stuifzanden en bossen moeten in samenhang met de cultuurhistorische en landschappelijke context behouden en versterkt worden.

Voor deze natuurcomplexen wordt gestreefd naar het herstel van de natuurlijke waterhuishouding, de ontwikkeling van waardevolle gradiënten, spontane zandverstuivingsprocessen en graduele overgangen tussen verschillende vegetatietypen (bos, heide, schrale graslanden, vennen, ...). (...)

De Schietvelden behouden hun militaire hoofdfunctie maar deze wordt zo goed mogelijk afgestemd op de aanwezige natuurwaarden. Dit in functie van duurzame instandhouding en herstel van de soorten en habitats waarvoor deze domeinen werden aangemeld als speciale beschermingszones van Europees belang. (...)

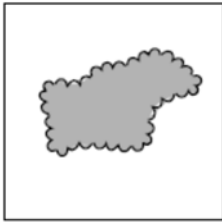
De meest kwetsbare kernen van de zeer waardevolle heide- en bosgebieden worden ruimtelijk gebufferd binnen voldoende grote samenhangende complexen.

De natuurcomplexen worden recreatief gezoneerd, gericht op het vrijwaren van de kwetsbare natuurkernen en het ontsluiten van deze gebieden voor zacht recreatief medegebruik. (...)

Gebieden:

- 1.2. Klein Schietveld
- 1.3. Groot Schietveld

Behoud en versterking bestaande boscomplexen

Centraal en in het noorden van deze deelruimte liggen enkele boscomplexen die in samenhang met hun cultuurhistorische en landschappelijke context behouden en waar mogelijk versterkt worden.

Deze bossen worden gedifferentieerd als natuurverwevingsgebieden. Gebiedsgericht en in afweging met andere bosfuncties kunnen op bepaalde functies (natuur, landschap, cultuurhistorie, bosbouw, recreatie, ...) accenten worden gelegd.

Er wordt gestreefd naar een kwalitatieve versterking van de bosstructuur, gericht op een meer gevarieerde bosstructuur. Ecologisch waardevolle elementen (heide- en venrelicten, loofhoutpercelen in de hoofdzakelijk monotone naalldhoutaanplanten, microreliëf en voedselarme bodems) worden behouden en versterkt.

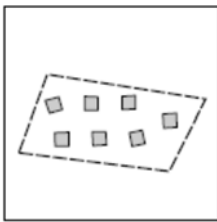
Bosuitbreidingsdoelstellingen worden gerealiseerd door de bestaande of historische complexen en patronen te versterken of te herstellen rekening houdend met de landschapsecologische en cultuurhistorische context. Het gebied ten zuiden van Bosduin is een aandachtsgebied voor het realiseren van een bosverbinding met de boscomplexen van de Antwerpse gordel.

Bosduin maakt landschappelijk deel uit van de bosgordel die Gooreind, de Pastoorsbossen en Sterbos verbindt.

Gebieden:

3.2. Bosduin

Behoud en versterking van (complexen van) ecologische en landschappelijke waarden verweven met (grondgebonden) landbouw

Tussen de kern van Gooreind en het bos- en heidecomplex van het Groot Schietveld komen verspreid in het landbouwgebied ecologisch waardevolle graslanden en kleine landschapselementen (bomenrijen, hagen, kleine bosjes, ...) voor, samen met fragmenten van bebouwing (o.m. Ursulinen). Het gebied heeft een belangrijke landschapsecologische rol als buffering tegen verstedelijking en vormt één geheel met het aansluitend gebied in Brasschaat.

De afwisseling van grondgebonden landbouw met kleine bos-, natuur- en landschapselementen en hun ruimtelijke samenhang wordt behouden en versterkt.

Delen van dit mozaïeklandschap kunnen een hoofdfunctie natuur, bos of landbouw hebben of deze functies in verwevenheid met elkaar. Het ruimtelijk beleid is gericht op het behoud van de grondgebonden landbouwfunctie, maar vrijwaart voldoende ruimte voor het behoud, de ecologische opwaardering en het landschappelijke herstel van de aanwezige natuur-, bos- en landschapselementen.

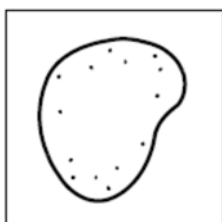
Via stimulerende maatregelen wordt in landbouwgebieden met natuurverweving het beheer van deze kleine elementen bevorderd en wordt de landbouw zoveel mogelijk afgestemd op de aanwezige waarden.

In dit gebied wordt een verbinding gegarandeerd tussen Schietveld en Bosduin.

Gebieden:

4.1. Strook tussen N1 en Groot Schietveld, ten oosten van Gooreind.

Ruimtelijk-functioneel samenhangende gebieden vrijwaren voor land- en tuinbouw

Dit landbouwgebied ten westen van Gooreind is een uitloper van het grote aaneengesloten landbouwgebied van Kalmthout-Wuustwezel. Het gebied wordt maximaal gevrijwaard voor de beroepslandbouw.

De sterke grondgebonden landbouw vormt een garantie voor het open houden van het agrarisch cultuurlandschap. De grondgebonden landbouw wordt als ruimtelijke drager van het open agrarisch cultuurlandschap erkend en functioneert als belangrijke buffer tegen versnippering door uitdijende woonkernen, lintbebouwing en vertuining (rond Gooreind). Het huidige open karakter van het gebied wordt als basis gebruikt voor het aanduiden van bouwvrije agrarische zones.

Het ruimtelijk beleid is gericht op het garanderen van ontwikkelingsmogelijkheden en rechtszekerheid voor de grondgebonden landbouw, waarbij het open landschap behouden en versterkt wordt.

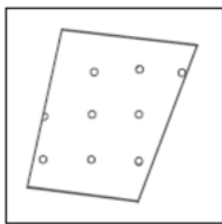
Binnen het landbouwgebied wordt een landschapsecologische basiskwaliteit gegarandeerd. Vrijwillige stimulerende maatregelen kunnen hiervoor aangewend worden.

In de overstromingsgevoelige gebieden worden de landbouwfunctie en de waterbeheerfunctie zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Vanuit het ruimtelijk beleid worden deze gebieden gevrijwaard van verdere bebouwing, zodanig dat de waterbergingsfunctie bewaard blijft en waar nodig hersteld kan worden.

Gebieden:

5.1. Landbouwgebied tussen Bosduin en Gooreind, uitloper van samenhangend landbouwgebied van Open Kempen.

Vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden

De grote bos- en heidecomplexen bezitten door het gevarieerde reliëf, de opeenvolging van gradiënten en afwisseling van open heide en gesloten boscomplexen met geleidelijke overgangen, een grote landschappelijke waarde.

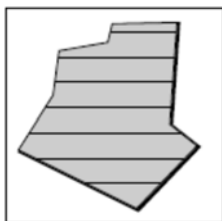
Het ruimtelijk beleid ondersteunt het behoud en herstel van deze waarden in hun onderlinge samenhang.

Gebieden:

9.2. Groot Schietveld

De ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos regio Antwerpse Gordel/Klein-Brabant formuleert volgende ruimtelijke principes voor het plangebied:

Behoud en versterking van zeer waardevolle natuurcomplexen

De structuurbepalende natuurcomplexen (voornamelijk bossen) moeten in samenhang met de cultuurhistorische en landschappelijke context behouden en versterkt worden.

Deze ecologisch waardevolle tot zeer waardevolle en voor de natuurlijke structuur belangrijke natuurcomplexen maken (zoveel mogelijk) deel uit van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Voor deze complexen wordt gestreefd naar herstel van de natuurlijke waterhuishouding, de ontwikkeling van waardevolle gradiënten en graduele overgangen tussen verschillende vegetatietypen.

De meest kwetsbare kernen van de zeer waardevolle natuurcomplexen worden ruimtelijk gebufferd binnen voldoende grote samenhangende complexen. De natuurcomplexen worden recreatief gezoned, gericht op het vrijwaren van de kwetsbare natuurkernen en het ontsluiten van deze gebieden voor zacht recreatief medegebruik. (...)

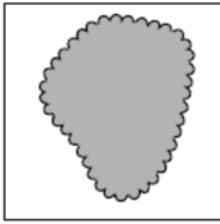
De Schietvelden behouden hun militaire hoofdfunctie maar deze wordt zo goed mogelijk afgestemd op de aanwezige natuurwaarden. Dit in functie van duurzame instandhouding en herstel van de soorten en habitats waarvoor deze domeinen werden aangemeld als Habitatrichtlijngebieden.

Gebieden:

16.1 Klein Schietveld

16.2 Groot Schietveld

Behoud en versterking van bestaande, multifunctionele boscomplexen

Her en der in deze deelruimte komen multifunctionele boscomplexen voor die in samenhang met de landschappelijke context behouden en versterkt moeten worden. Deze bossen worden gedifferentieerd als natuurverwevingsgebieden.

Gebiedsgericht en in afweging met andere bosfuncties kunnen op bepaalde functies (natuur, landschap, cultuurhistorie, landbouw, bosbouw, recreatie, ...) accenten gelegd worden.

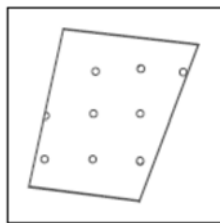
Er wordt gestreefd naar een kwalitatieve versterking van de bosstructuur, gericht op een meer gevarieerde bosstructuur. Ecologisch waardevolle elementen worden behouden en versterkt.

Bosuitbreidingsdoelstellingen worden gerealiseerd door de bestaande of historische complexen en patronen te versterken of te herstellen rekening houdend met de landschapsecologische en cultuurhistorische context. (...)

Gebieden:

18.4 Kleine Heide-Grote Heide

Vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden

De gave landschappen in het verstedelijkt bosgebied ten noordoosten van Antwerpen kenmerken zich door: (...)

- De grote diversiteit die gekoppeld is aan de halfnatuurlijke landschappen van de Brechtse Heide en het Groot Schietveld op de overgang naar de Noorderkempen.

(...)

Het ruimtelijk beleid ondersteunt het behoud en herstel van deze waarden in hun onderlinge samenhang.

Gebieden:

23.3 Groot Schietveld

Het plangebied maakt deel in de operationele uitvoeringsprogramma's Noorderkempen en Antwerpse Gordel/Klein-Brabant deel uit van volgende acties:

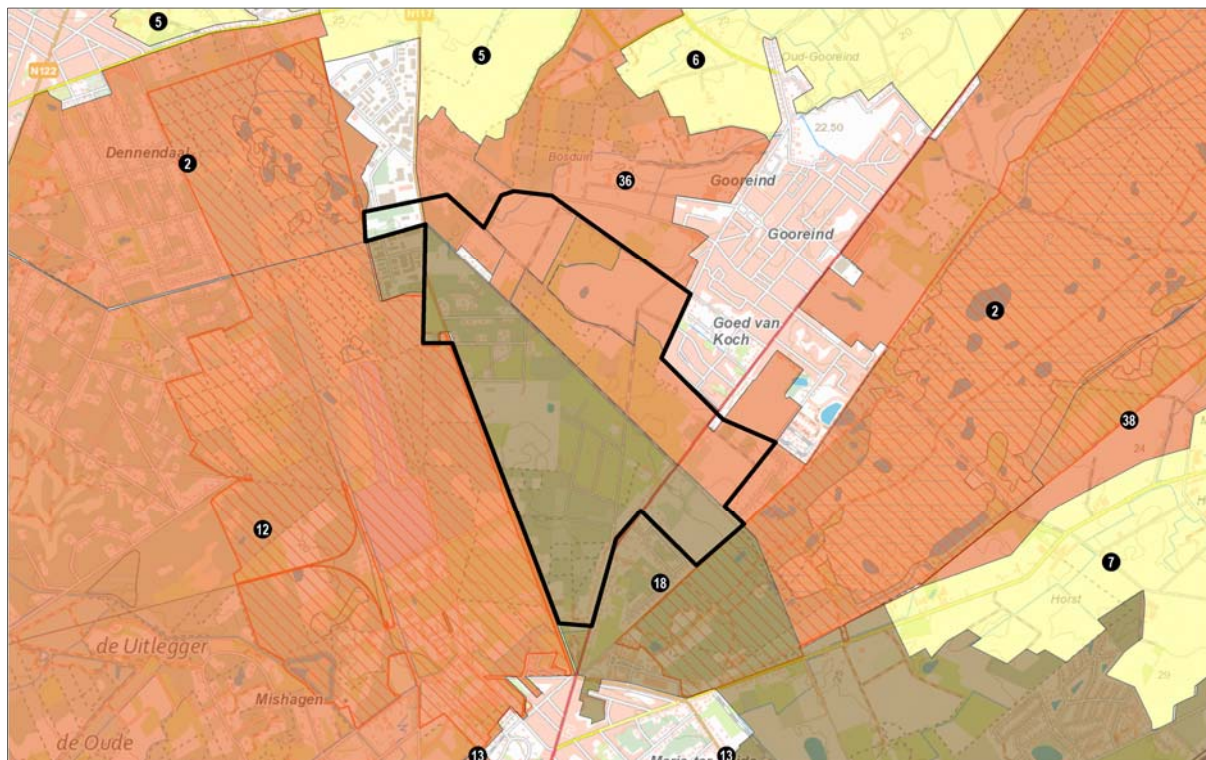
OUP Noorderkempen:

- Actie 2. Schietvelden en omgeving. De opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:
 - Het nader uitwerken van de verweving van landbouw, natuur en bos ten zuidoosten van Gooreind (4.1), bos- en natuurontwikkeling (in 3.2 en het gedeelte van 1.3 buiten het Militair domein). Verder onderzoek en overleg is nodig in functie van gedetailleerde ruimtelijke herschikkingen van de actuele toestand (landbouw, bos en natuurwaarden) en het realiseren van een natuurverbinding tussen het Groot Schietveld en Klein Schietveld via Grote Heide.
- Actie 36. Bosgordel Pastoorsbossen – Bosduin. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:
 - Het nader uitwerken van het samen voorkomen van landbouw, natuur en bos en het versterken van de bosstructuur van het gebied Bosduin (16.3, 3.2) via bosuitbreiding (ca. 25 ha) en/of bosverbinding.
 - Hernemen van de agrarische bestemmingen op de gewestplannen voor het landbouwgebied aan de rand van de bosgordel tussen Bosduin en Gooreind (5.1, 10.2)

OUP Antwerpse Gordel/Klein-Brabant:

- Actie 18. Rommersheide - Horst- De Merel. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:
 - o Het versterken en behouden van de verbinding tussen Kleine Heide-Grote Heide (18.4) - Groot Schietveld (16.2) - het mozaïekgebied Rommersheide-Horst-De Merel (24.2) met Brechtse Heide.
 - o Het nader uitwerken van de verweving tussen landbouw, natuur en bos voor het gebied Rommersheid-Horst-De Merel (24.2).
 - o Het versterken van de bosstructuur voor het bosgebied Kleine Heide-Grote Heide (18.4)

Figuur 3. Uitsnede operationeel uitvoeringsprogramma regio Noorderkempen (2008) en Antwerpse Gordel/Klein-Brabant (2009)

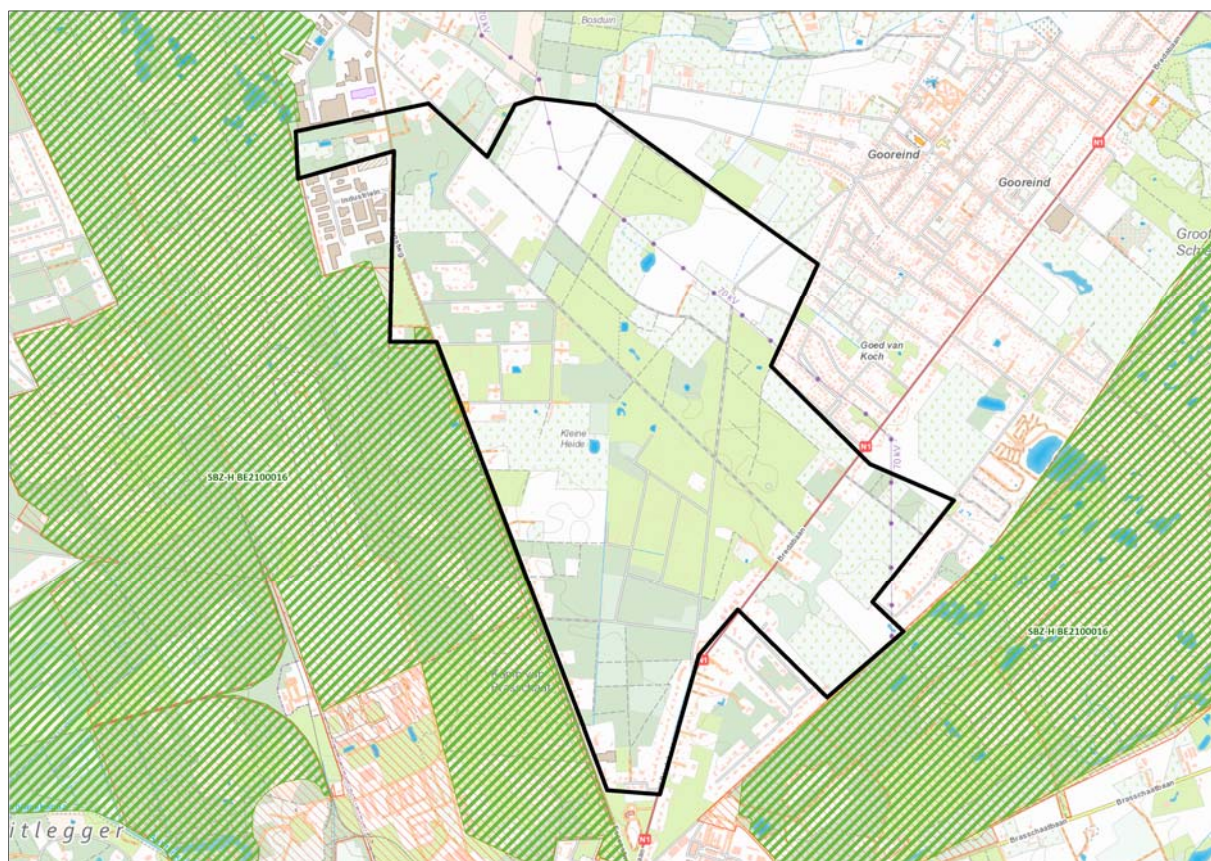
3.2 Relatie met andere planningsprocessen en beslissingen op Vlaams niveau waar het plan uitvoering aan geeft

3.2.1 Europese Natuurdoelen

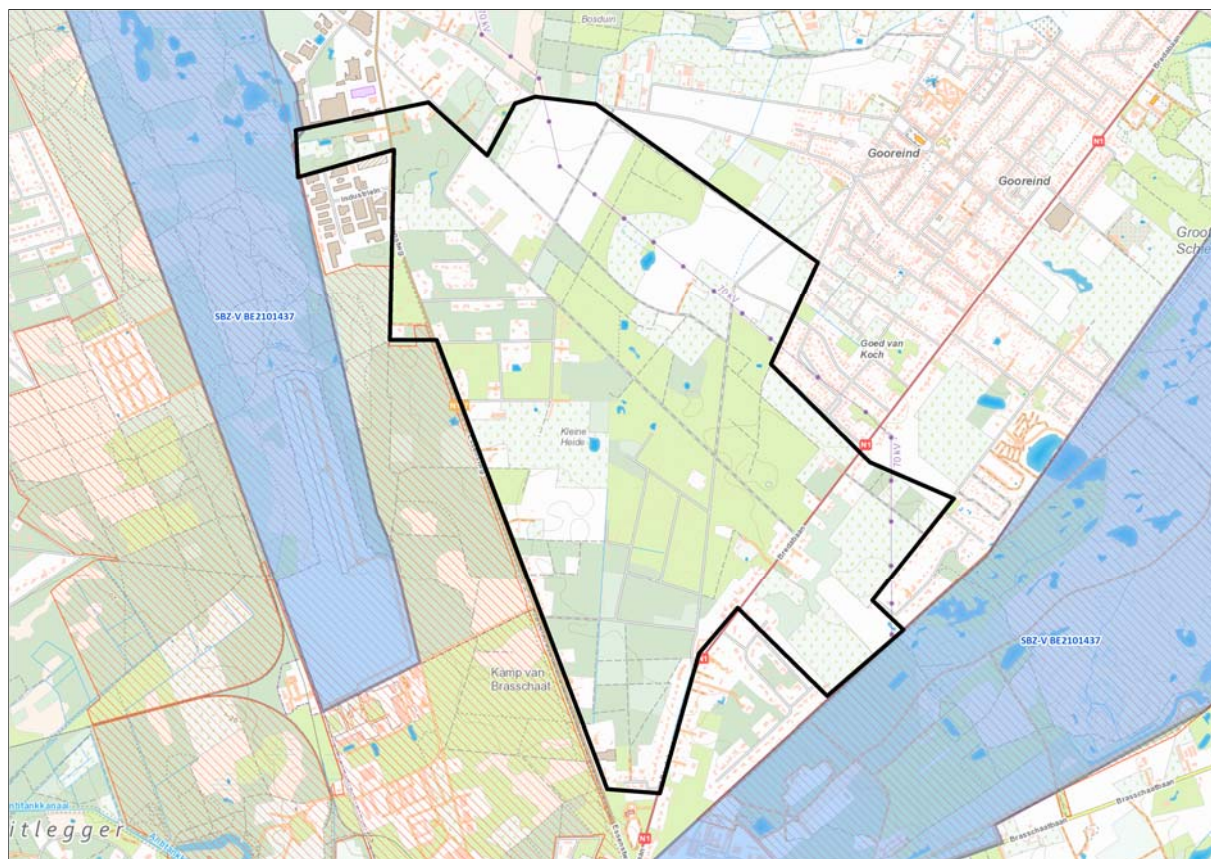
Zowel ten westen als ten oosten van het plangebied zijn deelgebieden van habitatrichtlijngebied BE2100016 'Klein en Groot Schietveld', eveneens vogelrichtlijngebied BE2101437 'De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld' gelegen. Deze gebieden grenzen direct aan het plangebied (zie fig. 3 en 4). Beide gebieden, met uitzondering van Het Marum, zijn eigendom van Defensie.

Het gebied is van belang voor 13 Europese habitattypes en 30 Europese soorten. In beide Schietvelden komen aanzienlijke oppervlaktes vochtige heide en droge heide voor, in mozaïek met vochtige heide, veenhabitats, vennen en bossen. Lokaal zijn er ook heischrale graslanden en pioniervegetaties. Op het Klein en Groot Schietveld vinden we enkele van de best bewaarde stukken natte heide in Vlaanderen, belangrijk voor het voortbestaan van typische heidesoorten als heideblauwtje, heivlinder en adder.

Figuur 4. SBZ-H BE2100016 Klein en Groot Schietveld

Figuur 5. SBZ-V BE2101437 De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld

De definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen gebeurde op 23 april 2014, waarna de besluiten op 15 oktober werden gepubliceerd in het Belgisch staatsblad. Enkel die gepubliceerde besluiten van de Vlaamse regering tot definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelstellingen d.d. 23 april 2014 hebben juridische kracht.

De volgende prioritaire inspanningen werden geformuleerd:

1. Herstel van de natuurlijke hydrologie van het gebied
2. Vermindering van de verzurende en vermestende atmosferische deposities
3. Bestrijding van vergrassing ook door gericht beheer
4. Kwaliteitsverbetering van de oeverzones van de vennen
5. Omvorming van bestaande naaldbossen naar zuurminnende eikenbossen samen met de bestrijding van invasieve exoten
6. Verminderen recreatieve verstoring
7. Waarborgen van de doelen bij verkoop van delen van militair domein
8. Herstel van kleinschalig extensief landbouwgebruik in de weilandcomplexen van het Groot Schietveld
9. Uitwerken van maatregelprogramma ter versterking van moeras- en weidevogels
10. Creëren van verbindingen tussen de bestaande populaties

Voor de prioritaire inspanning aangaande het creëren van verbindingen tussen bestaande populaties is relevant. Volgens het IHD-rapport is ontwikkeling/versterking van de ecologische verbinding op landschapsniveau tussen de deelgebieden van de beschermingszone en met andere groengebieden en speciale beschermingszones aangewezen. Functionele verbindingen tussen deelpopulaties zijn essentieel voor het behoud van gezonde populaties van dier- en plantensoorten en daarmee ook het duurzame behoud van de habitats. Voor verschillende vleermuissoorten wordt het realiseren van functionele verbindingen van groot belang geacht. Verder wordt het versnipperend- of barriere-effect van de Bredabaan (N1) en Essensteenweg (N117) als ernstig knelpunt aangehaald.

Het managementplan is het centrale instrument waarmee de voortgang van de implementatie van de natuurdoelen voor een speciale beschermingszone wordt bijgehouden en aangestuurd. Het managementplan 1.0 is gebaseerd op het Besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing van de speciale beschermingszone en tot definitieve vaststelling van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten van 23 April 2014 (het S-IHD-besluit). Op dit ogenblik is het managementplan 1.1. in opmaak.

Bovenstaande is beleidsmatig hoofdzakelijk van toepassing voor de gebieden binnen de afbakening van het Natura-2000 netwerk. Doelstellingen vergelijkbaar met het realiseren en/of behouden van functionele verbindingen voor fauna zijn echter eveneens van belang voor zones tussen de (deel)gebieden en (deel)populaties. Het gaat o.a. om soorten als heikikker, poelkikker, gladde slang, adder en heivlinder. Het Soortbeschermingsprogramma heivlinder, dat op 19 december 2016 werd vastgesteld, is zeer relevant. Het Groot en Klein Schietveld zijn opgenomen als behoudseenheid waar connectiviteit als doelstelling wordt nagestreefd. Dit is cruciaal om genetische uitwisseling te kunnen faciliteren. Op termijn kan een voor heivlinder gerealiseerde verbinding functioneel zijn voor soorten als gladde slang (Soortbeschermingsprogramma bekrachtigd op 17 oktober 2016).

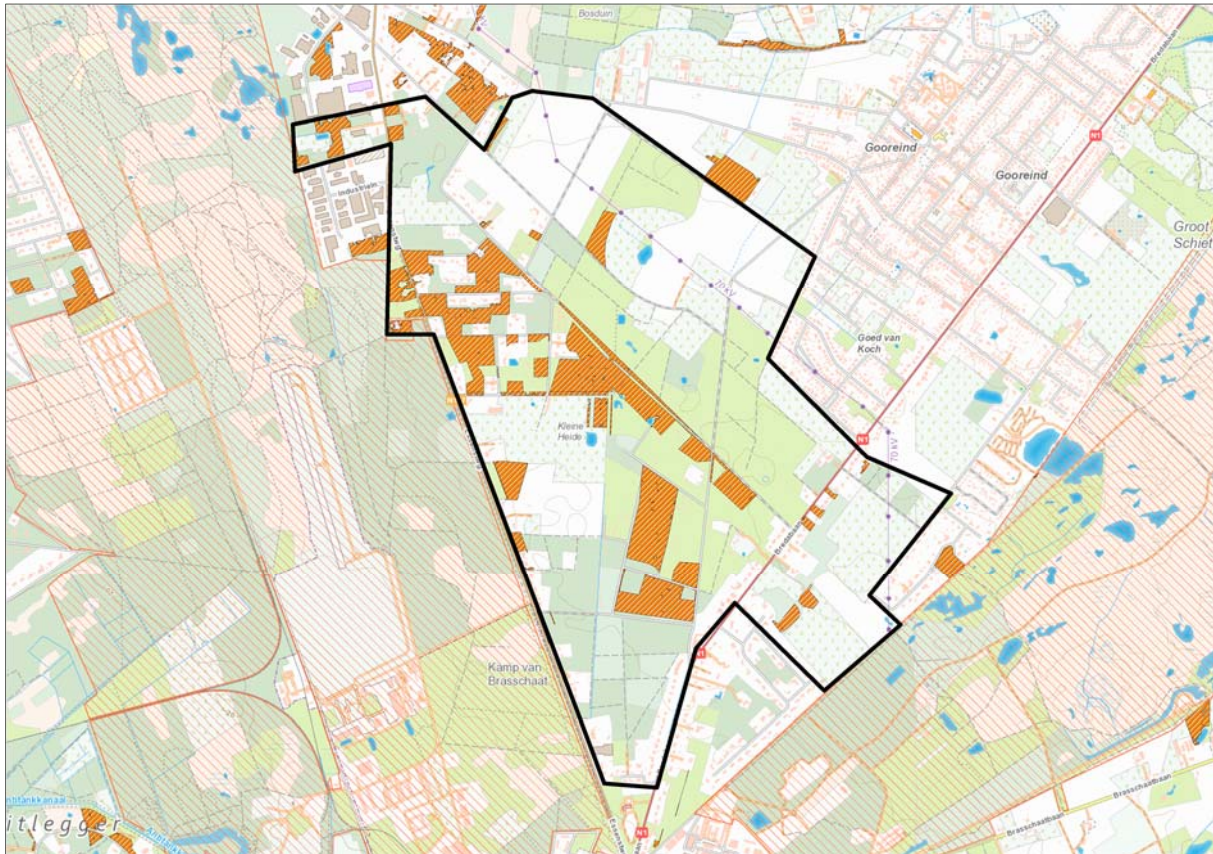
In het kader van de aanpak van migratieknelpunten binnen en tussen (deel)gebieden van het Natura 2000-netwerk zijn de gewestwegen Bredabaan (N1) en Essensteenweg (N117) als prioritair te ontsnipperen wegen aangeduid, o.a. met het oog op de ecologische verbinding tussen beide deelgebieden van het Natura 2000-gebied Klein en Groot Schietveld voor heikikker en poelkikker in het bijzonder.

3.2.2 Meest kwetsbare waardevolle bossen

Verspreid over het plangebied werden beboste zones als te beschermen ruimtelijk bedreigd bos geïnventariseerd door het Agentschap voor Natuur en Bos. Herbestemming van deze zones draagt bij aan de bescherming van dergelijke bossen. In totaal gaat het om ongeveer 48 ha.

In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering van 31 januari 2014 omtrent het plan van aanpak voor de ruimtelijk bedreigde bossen wordt proactief ingezet op de bescherming van bossen in niet-groene bestemmingen via de opmaak van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur.

Figuur 6. Waardevolle bossen in niet-groene bestemmingen

3.2.3 Vastgestelde landschapsatlas en bouwkundig erfgoed

Binnen het plangebied liggen geen landschapsatlasrelicten uit de vastgestelde landschapsatlas. Het aangrenzend Groot en Klein Schietveld zijn wel opgenomen in de vastgestelde landschapsatlas. Het gaat om volgende landschapsatlasrelicten:

- Groot Schietveld (MB 9 februari 2011)²
- Militair erfgoed op de overgang van Scheldepolders naar Kempen (MB 29 april 2015)³

Volgende elementen van het vastgesteld bouwkundig erfgoed liggen binnen het plangebied:

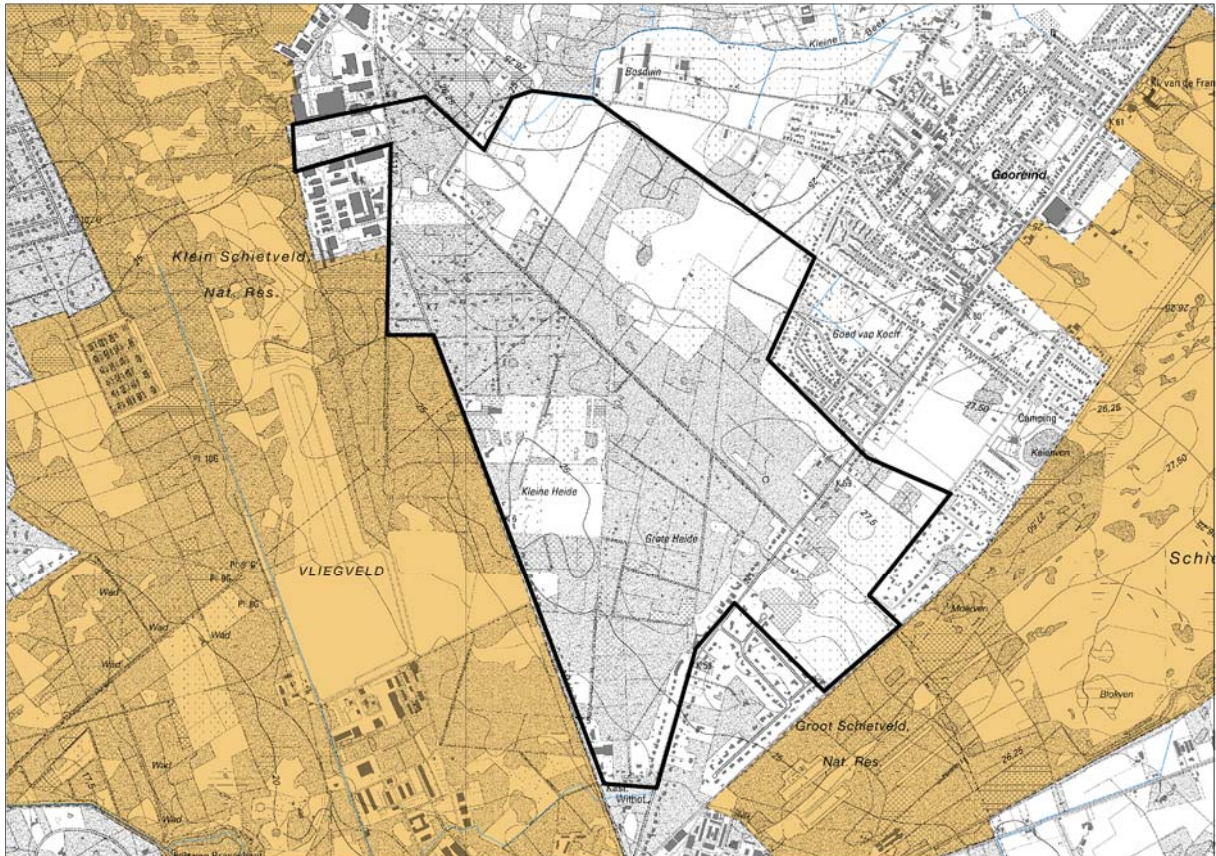
- Uitgeverij Biblo (MB 14 september 2009)⁴, bedrijfscomplex naar ontwerp van architect Bob Van Reeth, 1968-70. Betonstructuur met bekleding van baksteen en glas.

² <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10279>

³ <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10289>

⁴ <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/13243>

Figuur 7. Vastgestelde landschapsatlas

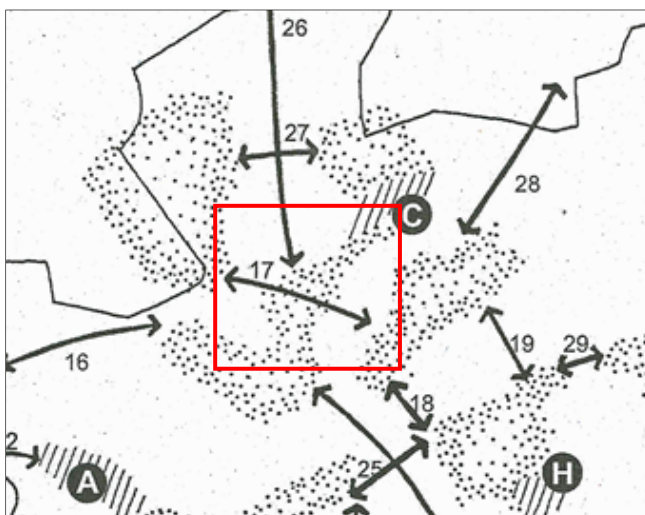
3.2.4 Provinciale en gemeentelijke structuurplannen

Provinciaal ruimtelijk structuurplan Antwerpen

Het ruimtelijk structuurplan van de provincie Antwerpen werd op 10 juli 2001 definitief goedgekeurd door de minister. Het plan werd op 4 mei 2011 herzien.

Het PRSA selecteert de verbinding tussen de Kalmthoutse Heide, Klein Schietveld en Groot Schietveld als natuurverbingsgebied. Deze verbinding van bovenlokaal belang werd ook opgenomen in het Provinciaal Natuurontwikkelingsplan Antwerpen en maakt deel uit van de voorbereidende bundel voor de Nota Ruimte die in opmaak is.

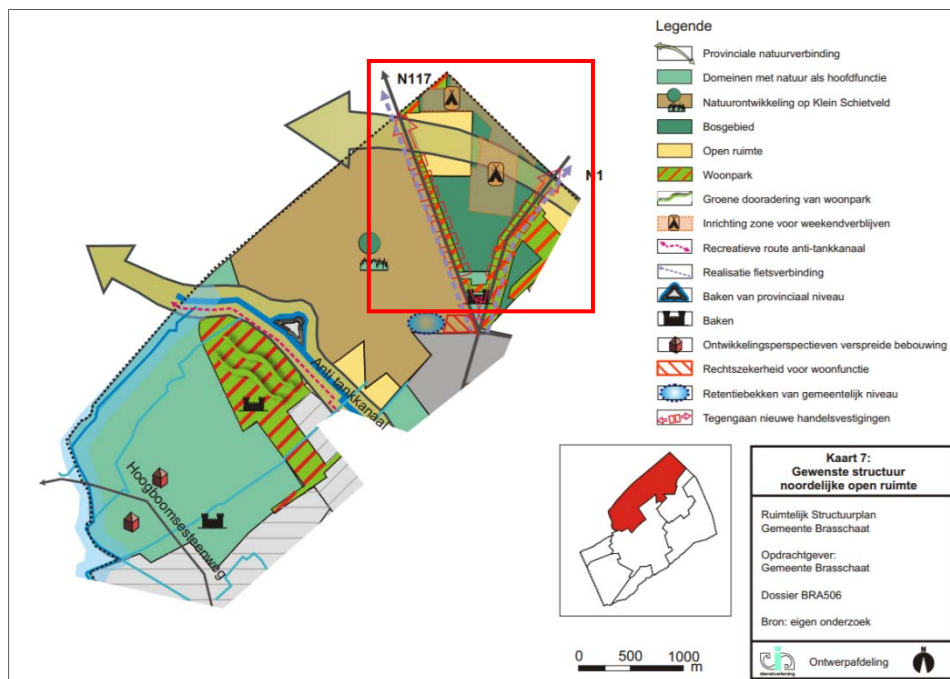
Figuur 8. Natuurverbingsgebieden Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Antwerpen (2001)

Gemeente Brasschaat

Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Brasschaat is goedgekeurd in 2005. In het richtinggevend gedeelte wordt het betreffende gebied aangeduid als zone waar groene ruimten verbonden moeten worden. Er moet door o.a. behoud, het versterken en het ontwikkelen van kleine groenelementen een groen netwerk ontstaan dat de gemeentegrenzen overstijgt. De inrichting van de zone voor weekendverblijven moet verbeterd worden. De gemeente heeft de intentie om de zone voor weekendverblijven aan de Grote Heide herin te richten. De gemeente plant een milieuvriendelijke verharding van de wegen en de aanleg van baanrachten en nutsvoorzieningen. Op grondgebied van Brasschaat is er een bijzonder plan van aanleg (BPA) van toepassing. Het gaat om BPA nummer 26 'Grote Heide'.

Figuur 9. Gewenste structuur noordelijke open ruimte (GRS Brasschaat)

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Mogelijkheden combineren agrarische en natuurverbindende functies.
- Visie omtrent zone voor weekendverblijven.
- Eventuele gevolgen bepalingen uit BPA nummer 26.

Gemeente Kalmthout

Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Kalmthout is goedgekeurd in 2006. Landschappelijke integratie van Bosduin wordt voorgesteld. Het gaat met name om buffers bestaande uit bomen en struiken. De KMO-zone wordt beschreven als te behouden en gefaseerd verder te ontwikkelen. Een doordachte invulling en dito beheer van deze terreinen gericht op flexibiliteit en zuinig ruimtegebruik, behoud (en versterking) van de natuurwaarden rond het gebied en een kwalitatieve landschappelijke inpassing en buffering naar het aangrenzende Klein Schietveld (met inpassing van het Helleven) en de open ruimte in het noorden) vormen specifieke aandachtspunten.

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Mogelijkheden combineren KMO en natuurverbindende functies omgeving Bosduin.

Gemeente Kapellen

Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Kapellen werd goedgekeurd in 2005. O.a. het Klein Schietveld vormt het groene hart van de gemeente, waar het beleid in de eerste plaats een zaak van behoud, onderhoud en eventueel heraanleg van kleine natuurlijke elementen is.

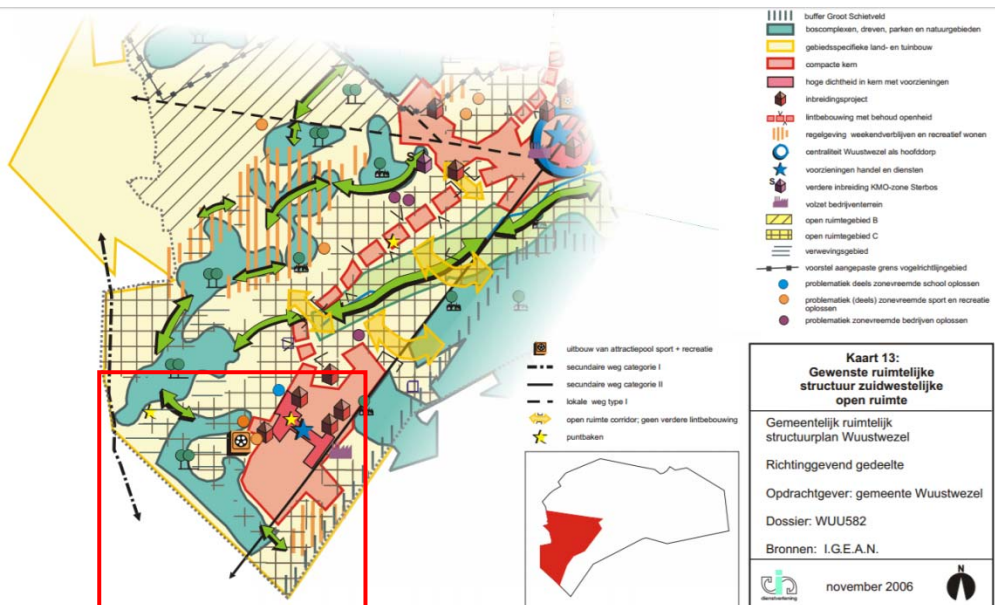
Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Mogelijkheden combineren KMO en natuurverbindende functies omgeving Bosduin.

Gemeente Wuustwezel

Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan 2007. Een ecologische verbinding tussen het Groot Schietveld, het Klein Schietveld en de Kalmthoutse Heide wordt vooropgesteld. Bijbehorende kaart waarop de gewenste open ruimtestructuur is verbeeldt toont deze verbinding, zowel ten zuiden van de N1 als in de omgeving van de Koersdreef. Verder wordt voor het gebied verdere ontwikkeling van het landschap als doel gesteld.

Figuur 10. Gewenste ruimtelijke structuur GRS Wuustwezel

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

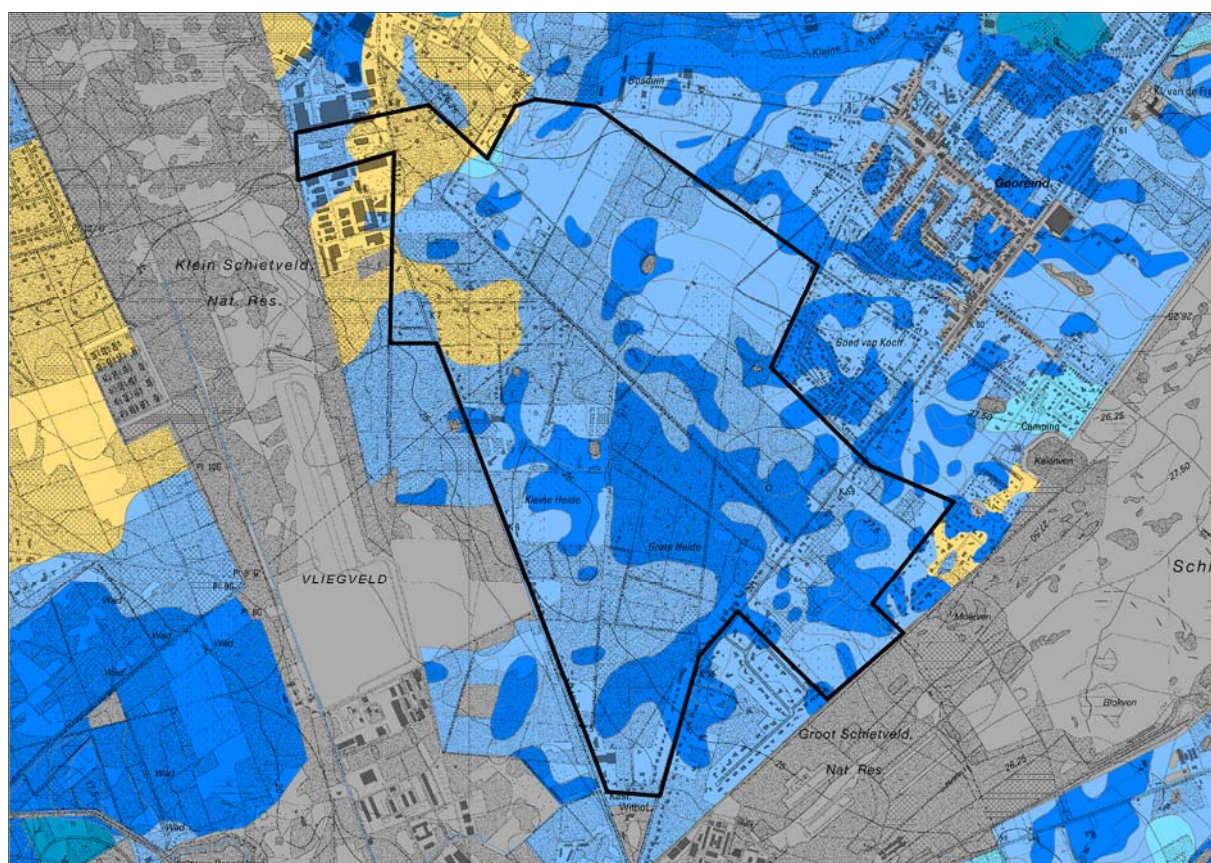
- Visie omtrent landschapsontwikkeling in de omgeving van de Koersdreef
- Mogelijkheden combineren agrarische en natuurverbindende functies.

4 Bestaande feitelijke toestand

4.1 Fysisch systeem

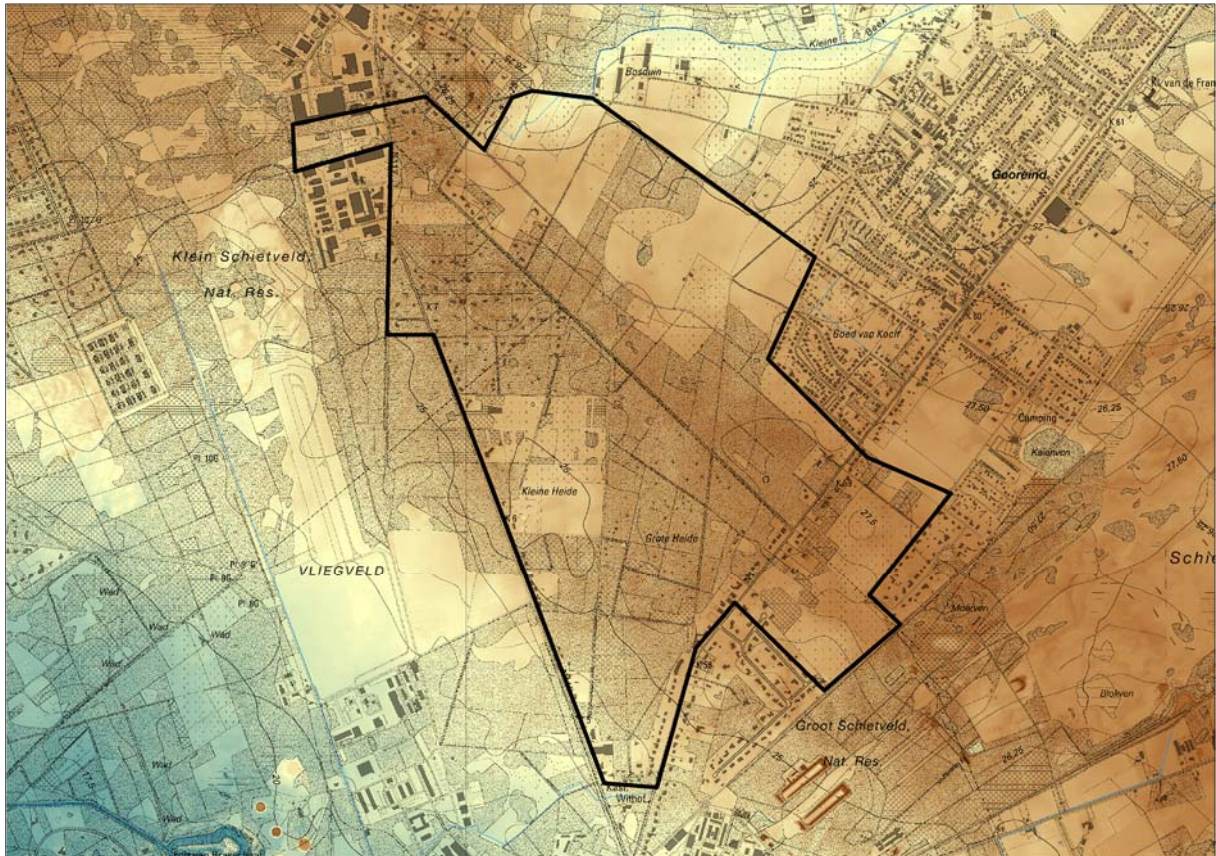
Het plangebied ligt op een hoger gelegen rug van vochtige zandgronden die de waterscheiding tussen het Schelde- en Maasbekken vormt.

Figuur 11. Bodemkaart

19. Zware Klei-complex	10. Vochtig zandleem	37. Overdekt Pleistoceen	03. Nat zand	39. Krijt	08. Droog zand antr	38. Bronnen
11. Zandleem-complex	07. Vochtig zand antr	12. Natte leem	30. Moeren	36. Kreekrug	05. Droog zand	01. Antropogeen
05. Zand-complex	04. Vochtig zand	15. Natte klei	40. Mergel	35. Kleiplaat polders	11. Droge zandleem	
13. Vochtige leem	26. Veem	18. Natte Zware Klei	14. Leem-complexen	17. Klei-complexen	14. Droge leem	
16. Vochtige klei	33. Schor polders	09. Nat zandleem	27. Landduin	28. Hoge kustduin	17. Droge klei	
19. Vochtige Zware Klei	32. Poelgrond polders	06. Nat zand antr	29. Kustduingrond	31. Geul polders	34. Dekklei polders	

Figuur 12. Hoogteligging

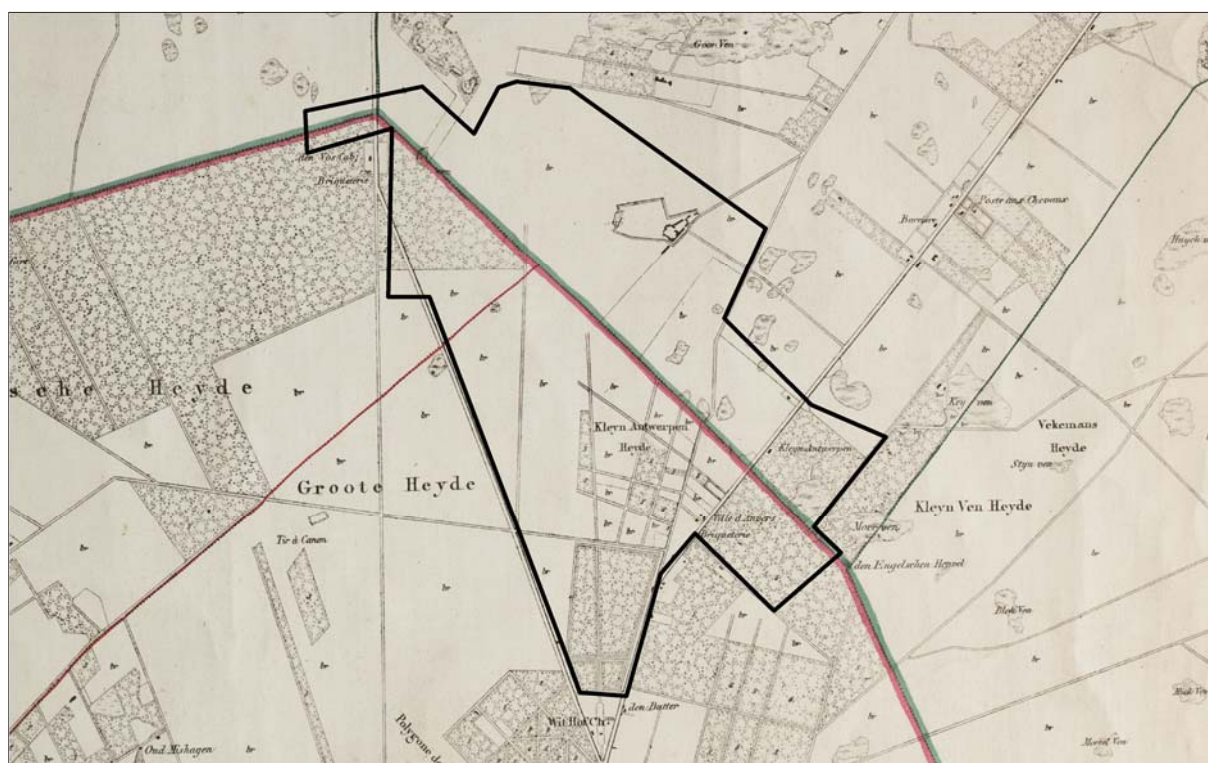

4.2 Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

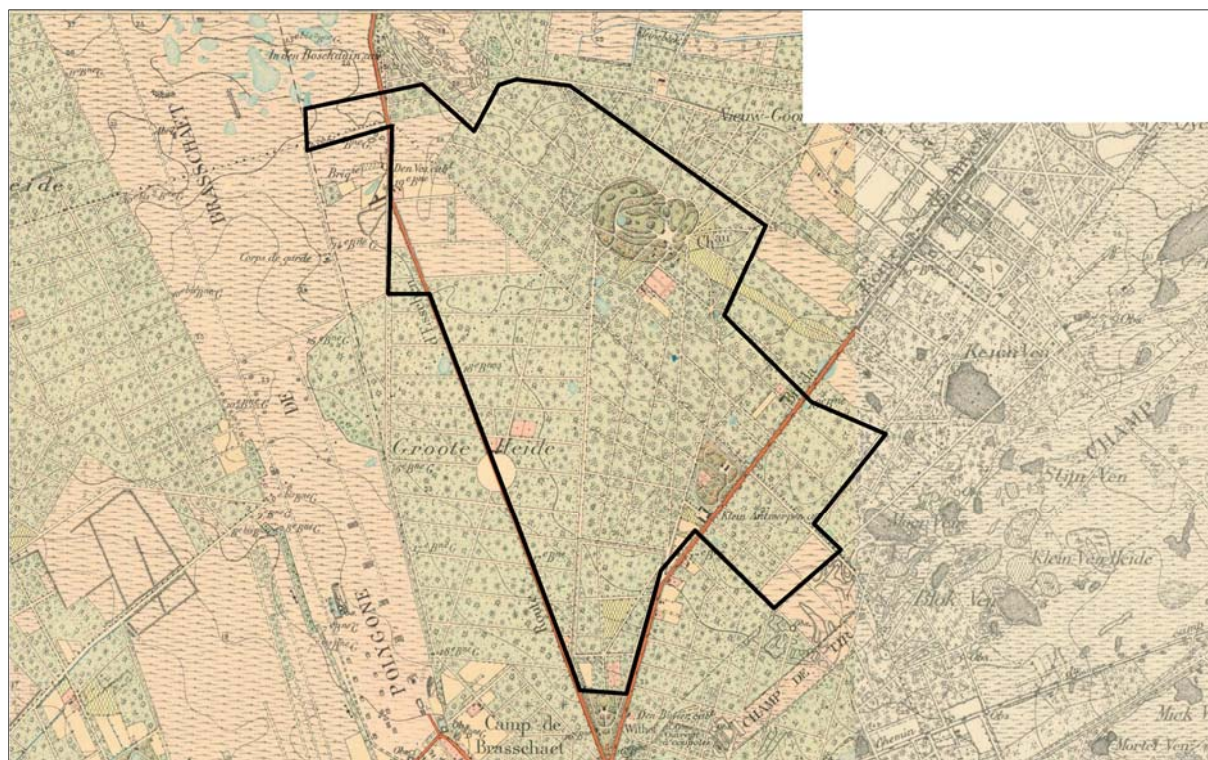
Landschappelijk behoort het plangebied tot het traditioneel landschap 'heide- en bosgebied van Kalmthout' en de relictzone 'Franse en Grote Heide, domein Oude Gracht en Eikenberg'. Het gaat om voormalige heidegebieden met vennen die in de loop van de 19de eeuw systematisch ontgonnen en bebost werden. Begin 20ste eeuw was het gebied bijna volledig bebost. Het netwerk van rechte ontginningswegen is nog duidelijk herkenbaar in het landschap. Een deel van de bosstructuur werd in de loop van de 20ste eeuw omgezet in akkerland. In de tweede helft van de 20ste eeuw begint de ontwikkeling van weekendverblijven in de bosgebieden.

Op de Vandermaelenkaart is midden op het heidegebied op grondgebied Wuustwezel een omwalde site te zien, het gaat om het terrein van een sulfaatfabriek ("fabrique d'eaux fortes") waarvan de activiteiten midden 19de eeuw stopgezet werden. Het domein werd in 1846 gekocht door Jaak Koch die het terrein en meer dan 300 ha omliggend heidegebieden kocht, de fabriek afbrak en startte met de aanleg van een 'klein kasteel', kasteelpark en de ontginning van de heidegebieden voor bosbouw en landbouw (het zgn. Goed van Koch). Zijn erfgenaam bouwde ernaast in 1912 nog een 'groot kasteel' (Kasteel van Gooreind). Na de Duitse bezetting van het kasteel in de tweede wereldoorlog is het kasteel niet bewoonbaar en worden het kasteel en de bijhorende landbouwgebouwen afgebroken. De vorm van het kasteelpark is nog te herkennen in de percelering rond de overblijvende vijver. Van het kasteeldomein blijven enkel nog de restanten van de poortomlijsting aan de Kochdreef over.

Figuur 13. Vandermaelenkaart (1846-1854)

Figuur 14. Topografische kaart 1904

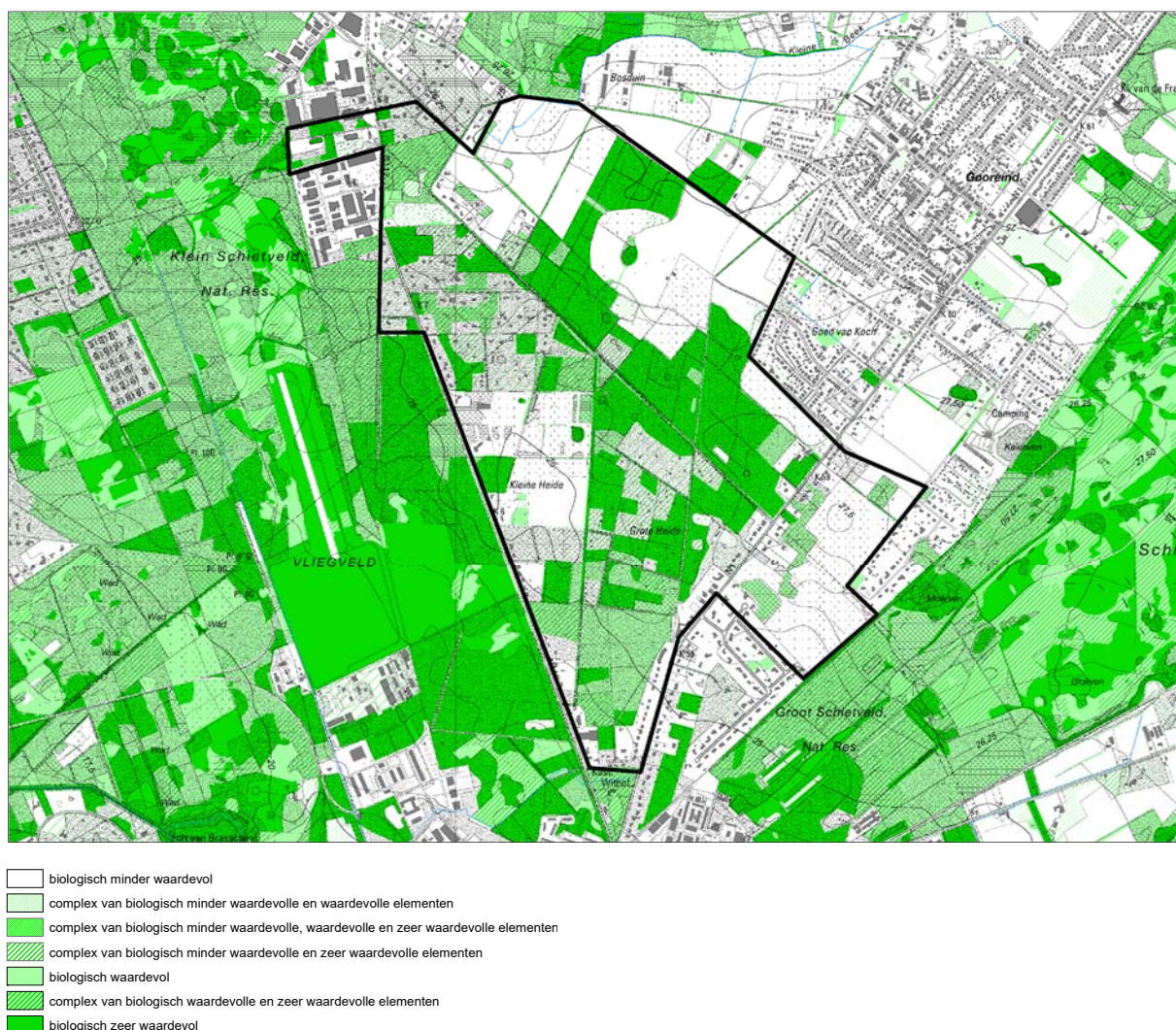

4.3 Natuurlijke structuur

Grote delen van het plangebied zijn bebost met biologisch zeer waardevolle Eiken-berkenbossen (qb) waarvan een deel ligt binnen gebieden die bestemd zijn als woonpark of gebied voor verblijfsrecreatie.

Volgens het bosdecreet geldt er een ontbossingsverbod, behalve indien het gaat om ontbossing of verkaveling in zones met de bestemmingen woongebied of industriegebied in de ruime zin of ontbossing van de uitvoerbare delen van niet-vervallen vergunde verkavelingen. Binnen de beboste delen van het gebied verblijfsrecreatie die niet gevat zijn door een geldige verkavelingsvergunning is het ontbossingsverbod van toepassing. Voor deze laatste zones kan echter wel een ontheffing op het ontbossingsverbod aan de minister bevoegd voor natuurbeschoud gevraagd worden.

Figuur 15. Biologische waarderingskaart

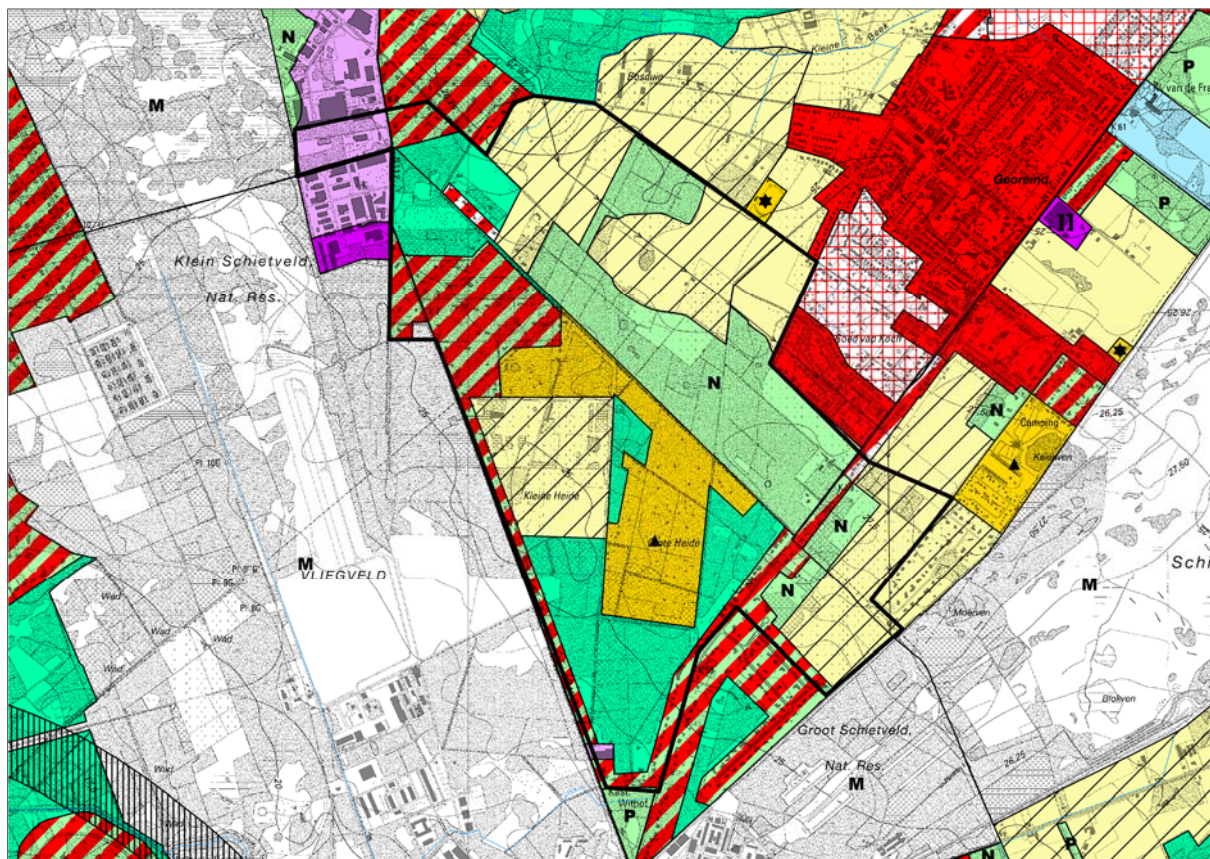
5 Bestaande juridische toestand

De relevante elementen van de bestaande juridische toestand worden tekstueel aangegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 1. Bestaande juridische toestand

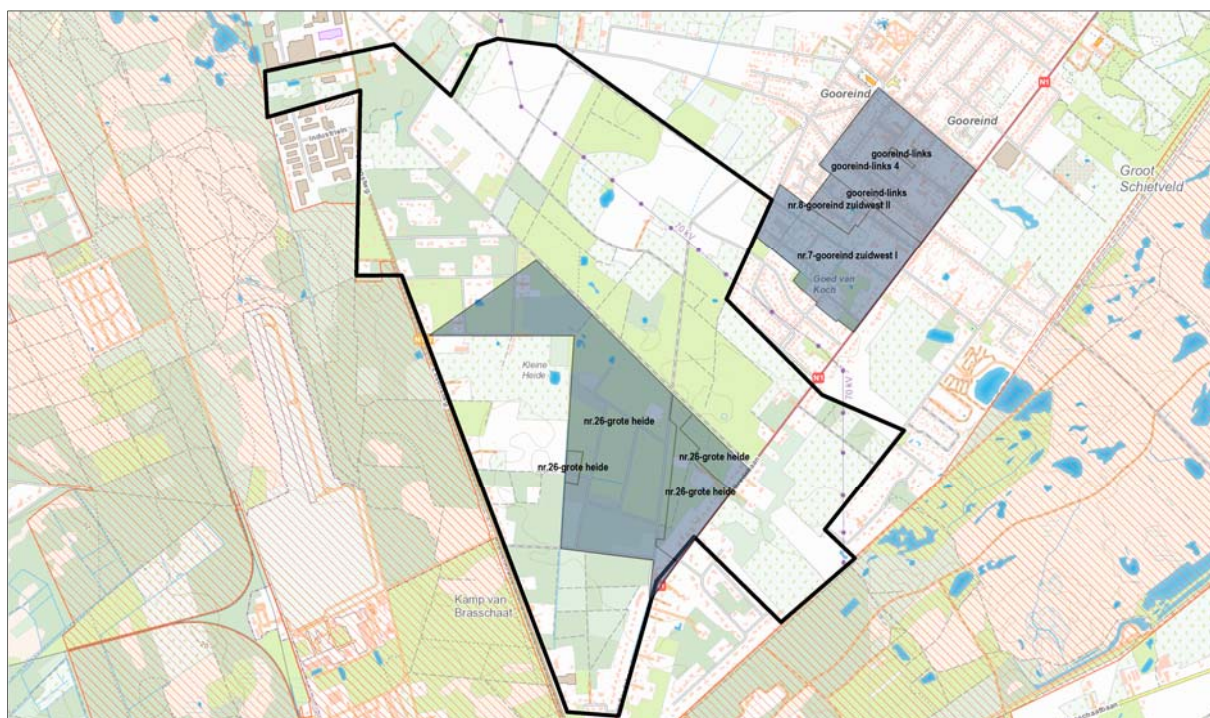
Plan	Naam
Gewestplan(nen) of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	Gewestplan 14 Antwerpen (KB 3 oktober 1977) Gewestplan 16 Turnhout (KB 30 september 1977)
Provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen	Geen.
Gemeentelijke plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen	BPA nr. 26 Grote Heide (MB 25 november 1982, gedeeltelijke herziening BVE 29 april 1991))
Verkavelingsvergunningen	Nog op te zoeken
Beschermde monumenten	Geen.
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Geen.
Beschermde cultuurhistorische landschappen	Geen.
Vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed	Uitgeverij Biblo, Brasschaatsteenweg 308, Kalmthout Restantenten van de poortomlijstingen van het Goed van Koch, Kochdreef z/n, Wuustwezel
Vastgestelde landschapsatlas.	Aangrenzend.
Vogelrichtlijngebieden (SBZ-V)	Aangrenzend.
Habitatrichtlijngebieden (SBZ-H)	Aangrenzend.
Ramsargebieden	Geen.
Gebieden van het duinendecreet	Geen.
Gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)	Geen.
Gebieden van het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON)	Geen.
Vlaamse of erkende natuurreervaten	Geen.
Bosreservaten	Geen.
Beschermingszones grondwaterwinning	Geen.
Bevaarbare waterlopen	Geen.
Onbevaarbare waterlopen	Geen.
Signaalgebieden	Geen.

Figuur 17. Gewestplan (2002)

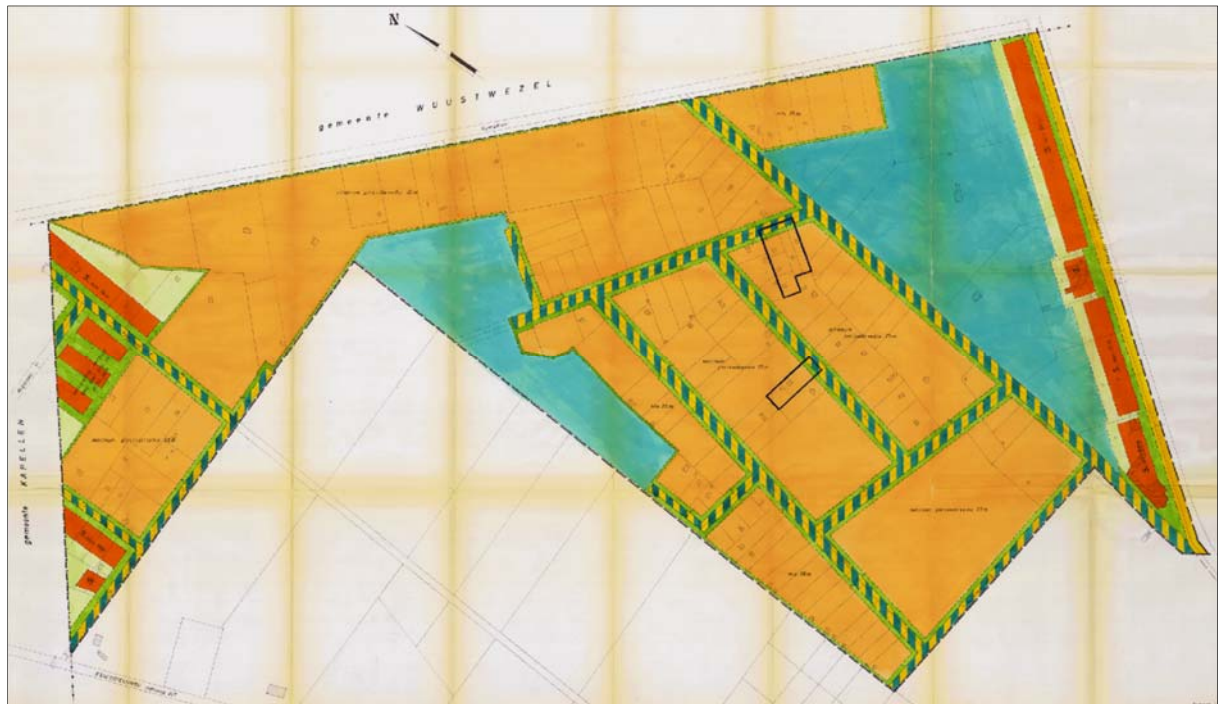

Het plangebied is op het gewestplan bestemd als natuurgebied, bosgebied, landschappelijk waardevol agrarisch gebied, gebied voor verblijfsrecreatie, woonpark, landelijk woongebied en KMO-zone. De zone voor verblijfsrecreatie werd meer in detail geordend door het BPA Grote Heide van de gemeente Brasschaat (MB 25 november 1982), deels herzien in 1991.

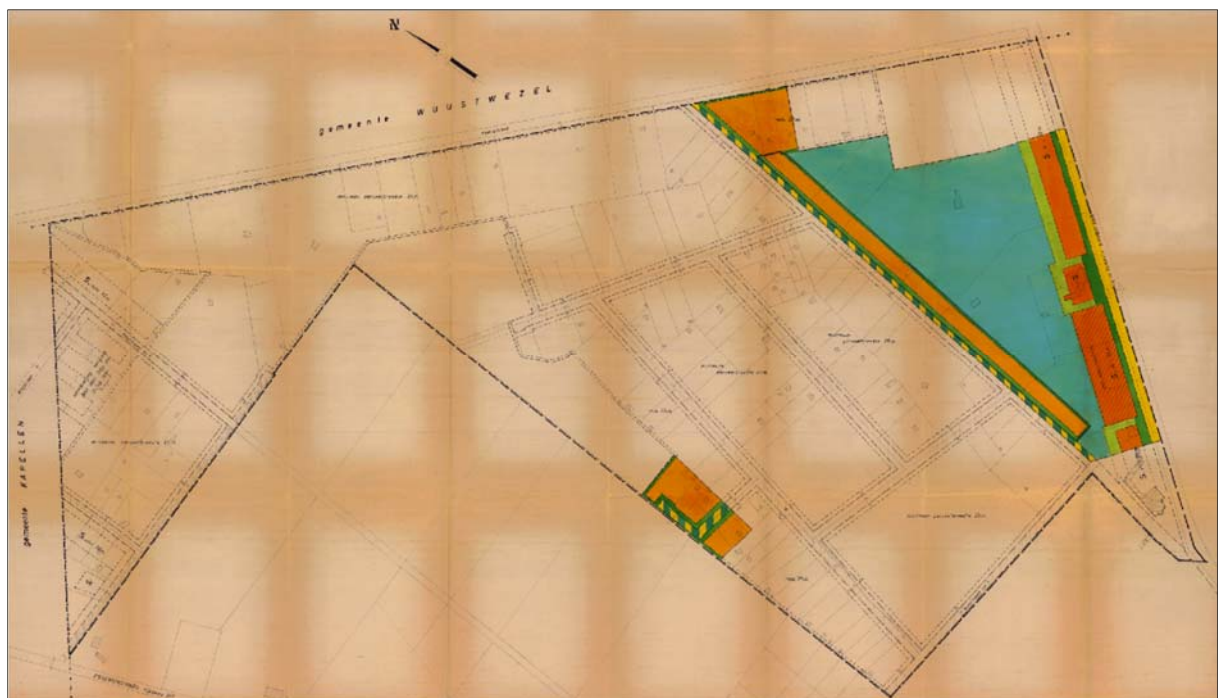
Figuur 18. Situering ligging BPA's

Figuur 19. BPA Grote Heide gemeente Brasschaat (1982)

Figuur 20. Gedeeltelijke herziening BPA Grote Heide gemeente Brasschaat (1991) (van goedkeuring onthouden voor delen die afwijken van gewestplanbestemming bosgebied)

6 Motivering van de agendering

Het gebied werd voorgedragen door het Agentschap voor Natuur en Bos.

In de beslissing van de Vlaamse regering van 7 mei 2010 is gesteld dat er selectief wordt ingezet op de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen. De keuze van de projecten dient daarom 'strategisch' te zijn en dus gericht te zijn op de realisatie van de essentiële doelstellingen van het RSV en de prioriteiten uit het regeerakkoord en de beleidsnota's.

Het plan geeft invulling aan volgende beleidsprioriteiten van de Vlaamse Regering:

- Realiseren van instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden.
- Herbestemmen ruimtelijk bedreigde bossen.
- Het realiseren van randstedelijke groenprojecten, stadsbosprojecten en groene gebieden waarbinnen de effectieve bosuitbreidingsdoelstellingen van het RSV waar gemaakt kunnen worden

Een vaststelling die ertoe heeft geleid dat agendering op relatief korte termijn nodig wordt geacht is het toenemend aantal aanvragen van verkavelings- en ontbossingsvergunningen in het gebied. Het ruimtelijk uitvoeringsplan maakt vervolgstappen naar concrete realisatie van de doelstellingen die hierboven zijn beschreven mogelijk.